

V
B J
C

Sejm czteroletni. Tom I.

Mowy, ustawy i pisma z r. 1788-1789.

R. 1788.

1.) Ankwicz Józef 1. 27/X 1788.
2.) Branicki Ksawery 2. 23/X 1788.
3.) Brzostowski Michał 3. 27/X. 1788.
4.) Bzowski Hiacynt 4. 19/VIII 1788.
5.) Chomiński Franciszek 5. s. d. 1788.
6.) Czacki Michał 6. 23/III. 1788. 7. 15/XI 1788.
7.) Czartoryski Adam 8. - s. d 1788.
8.) Górski Stan. August 9. - 24/X 1788.
9.) Krasiński Jan 10. - 22/IX 1788. 11. 4/XII. 1788. 12. s. d. 1788.
10.) Kublicki 13. - 15/XI 1788. 14. s. d. 1788
11.) List przytomnego na sejmie arbitra 15. 4/XI 1788.
12.) Odezwa wolnego obywatela 16. s. d. [1788]
13.) Poniatowski Michał prym. 17. - 27/X. 1788.
14.) Potocki Franciszek Piotr 18. 17/X 1788.
15.) Potocki Stanisław 19. - 27/X. 1788.; 20. 5/XI 88.; 21. 24/XI. 88.
16.) Projekt. podatk. dla powiększenia wł krajowych 22. s. d 88
17.) " do konstytucyi (m. Kalisz.) 23. s. d. [1788]
18.) Prośba kahału kazimierskiego do króla i stanów. 24. s. d. [1788]
19.) " szlachty we wsiach Tucznej i Hoszczy .. 25. s. d [1788]
20.) Raczyński Kazimierz 26. 24/X 1788.
21.) Radziszewski Michał 27. 3/XI 88
22.) Reprezentacya do J. K. Mci przez Marszałków konf. 28. 7/XI 88
23.) Sapieha Kazimierz 29. 8/X. 88
24.) Sokołowski Serafin 30. 27/X 88.
25.) Stanisław August 31. a 7/IX 88 b.) 6/X c) 6/XI odm. wyd.
26.) Starostwa i królewszczyzny [ustawa] 32. s. d [1788.]

27.) Stroynowski Waleryan 33. 14/XI 88. 34. 25/X. 88

28.) Suchodolski Wojciech 35. 4/X 88; 36. 11/XII. 88 67. 16/II 89
45. 3/XI 88 68. 10/III. 89. 69. 4/VIII 89

29.) Suchorzewski Jan 37. 8/X 88.

30.) Szembek Krzysztof bp. 38. 27/X. 1788.; 39. 13/XII 88; 40 15/XI. 88

31.) Zabiełło Szymon 41. 3/XI. 88; 42. 24/X 88

32.) Zaleski 43. s. d. [1788]

33.) Załuski Teofil hr. 44. 27/X 88; 46. 19/XII 88

Rok. 1789

34.) Butrymowicz Mateusz: Reforma żydów 47. s. d.

35.) Chromiński Kazimierz: Wyłuszczenie praw żydów w Warszawie. 48.

36.) Czetwertyński Janusz 49. 31/III.

37.) Krasiński Adam bp. 50. 28/VIII.

38.) Lustracya dymów i podanie ludności 51. 22/VI.

39.) Ożarowski Piotr 52. 30/I; 53. 15/I.

40.) Poniński Adam: [Pozwy przed Sąd sejm.] 54. 26/VIII. M. 55. 29/VIII.

41.) Prawa względem ofiary na powiększenie sił kraj 56. 4/IV.

42.) Prośby m. Krakowa 57. 58. 59. 60. 61. 62.

43.) ~~Uwia~~ Sposób dawania rekrutów w Koronie i W. X. Lit. 63. 7/XII.

44.) Suplika Gromady Starostwa Młodzieszyńskiego 70. 8/X.

45.) Turski Wojciech 71. 29/VIII.

46.) Uwagi nad prośbą żydów do Stanów 72.

47.) " [w sprawie oddalenia stanu wojsk. od przywileju obywatelstwa w Polsce 73. s. d 1789.

48.) Wielogłowski Józef 74. 12/I.

GŁOS

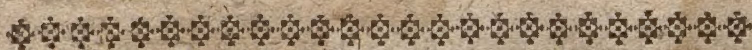
JASNIE OSWIECONEGO XIĘCIA

ADAMA CZARTORYSKIEGO

POSŁA LUBELSKIEGO,

GENERAŁA ZIEM PODOLSKICH

NA SEYMIE 1788. ROKU.

W Roztargnieniu licznych względow zastanawia się Narod w niepewnościach ustawnych w tym momencie gdzie przychodzi, decydować punkt nayważnieyszy iaki tylko uwagom radzącey o sobie Rzeczypospolitey podanym być może, w tym mowię momencie, w ktorym każda kreska dyktować będzie wyrok zguby lub ocalenia wolności; nie masz więc czemu się dziwować, że ostrożność mnoży boiaźni, i że te co raz w odmiennych ukazuią się kształtach. Dostrzegłem od dni kilku chodzące po Izbie Obrad naszych widmo w postaci wskrzeszoney Władzy Hetmańskiey; nie wypadło te widmo z żadnych tutay czytanych dotąd Proiektow, byt wzięło swoy z przelęknienia, a w rozumnym zastanowieniu się tracić ie musi; minęły te czasy, w ktorych zadawnione przesądy bez względu na odmianę i czasow i okoliczności, przywięzywały do Władzy niektorych osobistych Urzędow los i szczęśliwość Oyczyzny, maiąc ie za Palladium i pewną od wszystkich klęsk zasłonę. Nieomylniey ta pewność w tym się znaydzie, gdy się Władze rządowe rozpłyną na rożne strzegące iedna drugą Magistratury. NAYIAŚNIEYSZY MIŁOŚCIWY KROLU, nie dam się nikomu przewyższyć w czczeniu WASZEY KROLEWSKIEY MOŚCI, czyliś WASZA KROLEWSKA MOŚĆ znalazł kogo kiedy dla

Siebie życzliwszego, do własnego Waszey Krolewskiey Mości odwołuię się świadectwa, alem nie rozłączał nigdy przywiązanie do Osoby Waszey Krolewskiey Mości od przywiązania do Oyczyzny, sławą i moc Waszey Krolewskiey Mości od sławy i mocy Narodu.

Ręką Twoią Nayiaśnieyszy Panie, życzy sobie Narod odebrać ukutą Tarczę, za ktorą mogłby schronić się bespiecznym od pocisków przemocy i usiłowań chcących się rozciągać nad obręby prawem przepisaney sobie iakieykolwiek bądź Władzy.

Zdarzyło mi się słyszeć w głosie zawsze dla mnie szanownym JO. Xcia Prymasa, że gdy w Roku 1775. przywroconą została Władza Hetmańska, nadużycie tey Władzy przez Hetmana W. K. było pochopem do odebrania teyże Władzy Hetmanom i do skassowania Kommissyi; nie znayduię śladu tego nadużycia i poięciem moim przeniknąć nie zdołam, dla czego rozrzuconąby miała być (nawet *in hoc supposito*) tama usypana ustawą Roku 1764. na wstrzymanie zapędow zbytkuiącey teyże mocy, raczey widzę w tym kroku, że boiaźń mniemana oczekiwanych owych gwałtow, przywiodła na Seymie 1776. do naygwałtownieyszego i nayokropnieyszego wzruszenia wszystkich form rządowych i swobod wolnego Narodu, lekarstwo gorsze od choroby, ktore procz bolu rany zostawiło haniebną bliznę przykładu. Niebaczności Kommissyi przypisane słyszałem i zabranie Kass Woyskowych W. X. Lit: w tym czasie, w ktorym rządowa nieczynność nieumieiąca się do żadney w tych burzliwych okolicznościach przychylić strony, zostawowała Obywatelow w obłąkanych chęciach ratowania Oyczyzny, własnemu wyborowi srzodkow do tego zmierzaiących końca.

Ciągłe całego życia postępki JW. Ogińskiego Hetmana Wielkiego W. X. Lit: są zaręką dostateczną niesk[a]żonych w każdym czasie intencyi Jego względem Kraiu swego; krzywdę raczey iak przysługę czyniłbym temu Mężowi, gdybym się w tey materyi rozwodzić usiłował. Jeżeli nie zawołany naglącym Urzędowania swego głosem JW. Hetman Wielki Koronny puścił wodze czuciom przyiaznego spowinnowacenia z tym zapędem gorącym co serce uzacnia, czyż nie warte pomyślnego raczey tłumaczenia kroki tego Obywatela, w ktorym Oyczyzna niezawodną pewność

znayduie, że Jey się we wszystkich choć nayniebeśpiecznieyszych zdarzeniach wypłacić gotow, męstwem i zapałem.

Znam ia dobrze, że w tey tak ważney dla Kraiu porze los Obrad naszych od iednomyślności i od nayprzyiaźnieyszego porozumienia się zawisł, znam dobrze, że osładzać a nie iątrzyć umysły należy, więc granic nie przestąpiwszy wszelkiego poważania dla Osoby Xięcia Jmci Prymasa, sądziłem być to z wszech miar powinnością dla mnie mowić com tu dopiero powiedział, i tę usprawiedliwiaiąc powinność użyię słow, ktoremi w podobnym razie odpisuie S. Augustyn do Pascencyusza Biskupa,

" *Quæ dixi, non ad contumeliam tui dicta sunt, nam cognosces „ ipse cum sis de viris bonis & amicis locutus, quantam Viris bonis „ & amicis, respondendi imposueris necessitatem.* „

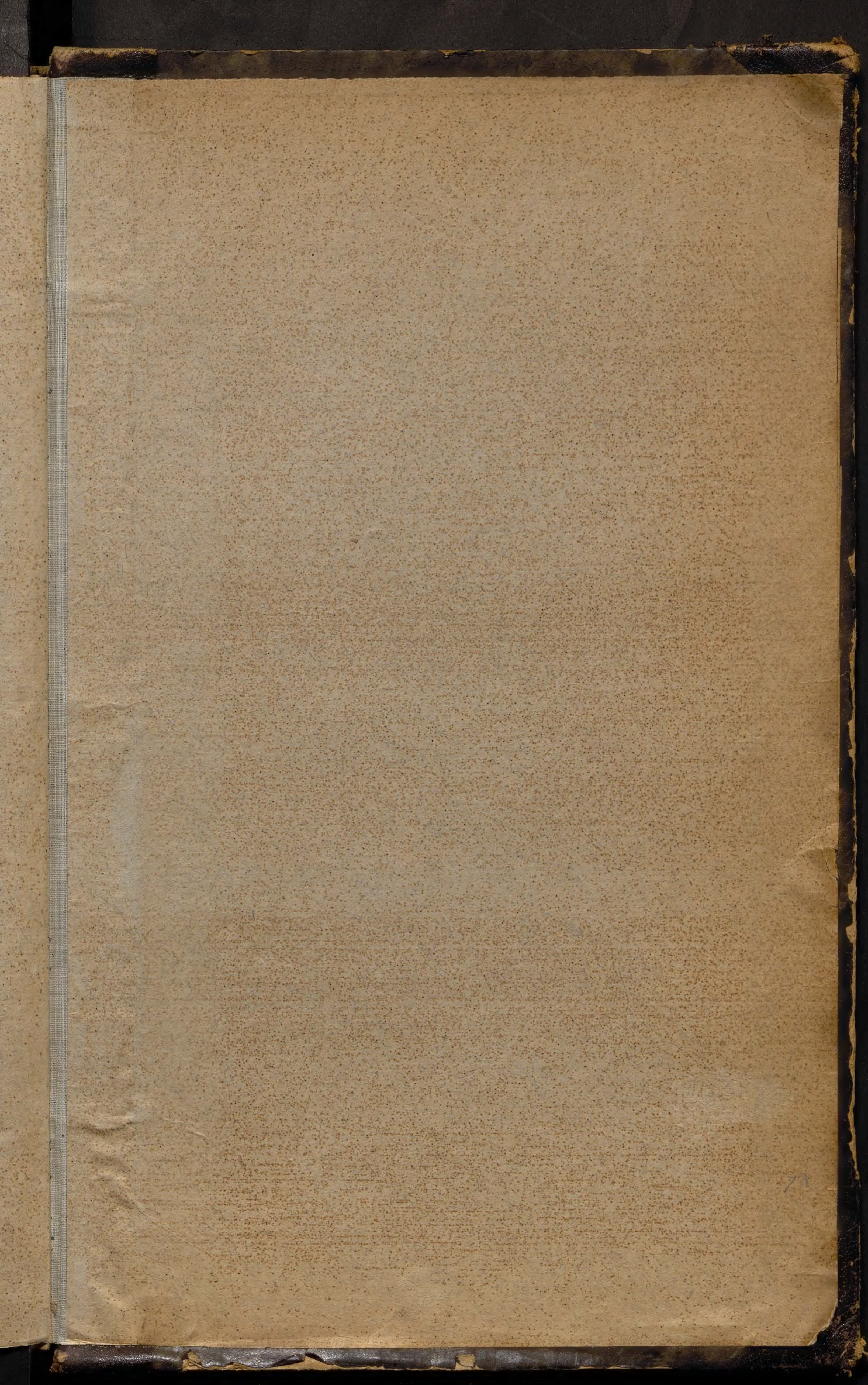

" Com mowił nie na obelgę Twoią mowiłem, lecz sam uznasz, „ gdyś o ludziach dobrych i przyiaznych mowił, iaką ludziom dobrym „ i przyiaznym, odpowiedzenia ci nakazałeś konieczność,

---

w Drukarni Piotra DUFOUR Kons: Nadw: J. K. Mci, Dyrektora Drukarni Korp: Kadet: mieszkaiącego w Rynku Miasta Starey Warsz: Nr: 58

SEJM

CZTEROLETNI

MOWY USTAWY

I PISMA

I

1788-89